

esse: quod Deo non competit, cum sit per se neces-
se esse. Non est ergo in eo aliqua compositio.

4. Amplius. Omnis compositio indiget aliquo
componente: si enim compositio est, ex pluribus est:
quæ autem secundum se sunt plura, in unum non
conveniunt, nisi ab aliquo componente unantur. Si
igitur compositus esset Deus, haberet componentem:
non enim ipse se ipsum componere posset, quia nihil
est causa sui ipsius: esset enim prius se ipso, quod
est impossibile. Componens autem est causa efficiens
compositi. Ergo Deus haberet causam efficientem;
& sic non esset causa prima, quod supra (cap. xiiii.)
habitu est.

5. Item. In quolibet genere tanto aliquid est no-
bilius, quanto simplicius, sicut in genere calidi,
ignis, qui non habet aliquam permixtionem frigiditatis.
Quod igitur est in fine nobilitatis omnium entium,
oportet esse in fine simplicitatis. Hoc autem quod est
in fine nobilitatis omnium entium, dicimus Deum,
cum sit prima causa: causa enim est nobilior ef-
fectu. Nulla igitur compositio ei accedere potest.

6. Præterea. In omni composito bonum non est
hujus vel illius partis, sed totius; & dico bonum se-
cundum illam bonitatem quæ est propria totius, &
perfectio ejus: nam partes sunt imperfectæ respectu
totius, sicut partes hominis non sunt homo: partes
enim numeri senarii non habent perfectionem sena-
rii, & similiter partes linearum non perveniunt ad per-
fectionem mensuræ, quæ in tota linea invenitur. Si
ergo Deus est compositus, perfectio, & bonitas ejus
propria invenitur in toto; non autem in aliqua ejus
partium; & sic non erit in eo pure id bonum quod
est proprium ei. Non est ergo ipse primum, & sum-
mum bonum.

7. Item. Ante multitudinem oportet invenire
unitatem. In omni autem composito est multitudo.
Igitur oportet id quod est ante omnia, scilicet Deum,
omni compositione carere.

CAPUT XIX.

Quod in Deo nihil est violentum, nihilque præter na-
turam.

EX hoc autem concluditur, quod in Deo nihil po-
test esse violentum, neque extra naturam.

1. Omne enim id in quo aliquid violentum, &
præter naturam invenitur, aliquid sibi additum ha-
bet: nam quod est de substantia rei, non potest esse
violentum, nec præter naturam.

2. Amplius. Necessitas coactionis est necessitas
ex alio, vel ab alio. In Deo autem non est necessitas
ex alio, sed est per se ipsum necessarium, & causa
necessitatis aliis. Igitur in eo nihil est coactum.

3. Adhuc. Ubi quævis est aliquid violentum,
ibi potest esse aliquid præter illud quod rei per se
convenit: nam violentum contrariatur ei quod est
secundum naturam. Sed in Deo non est possibile ali-
quid esse præter id quod secundum se ei convenit;
cum secundum se sit necesse esse, ut ostensum est
(cap. xiiii.) Non potest igitur in eo esse aliquid vio-
lentum.

4. Item. Omne in quo est aliquid violentum, vel
innaturale, natum est moveri ab alio: nam violentum
est cuius principium est extra, nil conferente
vim passivo. Deus autem est omnino immobilis, ut os-
tensum est (tibi sup.). Igitur non potest in eo esse ali-
quid violentum, vel innaturale.

CAPUT XX.

Quod Deus non est corpus.

EX prædictis autem ostenditur, quod Deus non
est corpus.

1. Omne enim corpus, cum sit continuum,
compositum est, & partes habens. Deus autem non
est compositus, ut ostensum est (cap. xviii.). Igitur
corpus non est.

2. Præterea. Omne quantum est aliquo modo in
potentia: nam continuum est potentia divisibile in
infinitum, numerus autem in infinitum est augmen-
tabilis. Omne autem corpus est quantum. Ergo omne
corpus est in potentia. Deus autem non est in poten-
tia, sed actus purus, ut ostensum est cap. xvi. Ergo
Deus non est corpus.

3. Adhuc. Si Deus est corpus, oportet quod sit
aliquod corpus naturale: nam corpus mathematicum
non est per se existens, ut Philosophus probat (III.
Metaph. text. comm. xviii.) eo quod dimensiones
accidentia sunt. Non autem est corpus naturale, cum
sit immobilis, ut ostensum est (cap. xiiii.): omne
autem corpus naturale mobile est. Deus igitur non
est corpus.

4. Amplius. Omne corpus finitum est, quod tam
de corpore circulari, quam de recto probatur in I.
cæl. & mund. (a text. comm. xxxv. usque ad lxxv.
inclusive.) Quodlibet autem corpus finitum intellectui,
& imaginatione transcendere possumus. Si igitur
Deus est corpus, intellectus, & imaginatio nostra
aliquid majus Deo cogitare possunt; & sic Deus non
est major intellectu nostro, quod est inconveniens.
Non est igitur corpus.

5. Adhuc. Cognitio intellectiva certior est quam
sensitiva. Invenitur autem aliquod objectum sensus
in rerum natura. Ergo & intellectus. Sed secundum
ordinem objectorum est ordo potentiarum, sicut &
distinctio. Ergo super omnia sensibilia est aliquid in-
telligibile in rerum natura existens. Omne autem cor-
pus in rebus existens est sensibile. Igitur super omnia
corpora est aliquid accipere nobilior. Si igitur Deus
est corpus, non erit primum, & maximum eorum.

6. Præterea. Quolibet corpore non vivente, res
vivens est nobilior: quolibet autem corpore vivente
sua vita est nobilior, cum per hoc habeat supra alia
corpora nobilitatem. Id ergo quod nihil est nobilior,
corpus non est. Hoc autem est Deus. Ergo non est
corpus.

7. Item. Inveniuntur rationes Philosophorum
(VIII. Phys. text. comm. lxxi. & seq.) ad idem os-
tendendum, procedentes ex æternitate motus in
hunc modum: In omni motu sempiterno oportet
quod primum movens non moveatur, neque per se,
neque per accidens, sicut ex supradictis (cap. xiiii.)
patet. Corpus autem cæli movetur circulariter motu
sempiterno. Ergo primus motor ejus non movetur
neque per se, neque per accidens. Nullum autem
corpus movet localiter, nisi moveatur, eo quod
oportet motum, & movens esse simul; & sic corpus
movens moveri oportet, ad hoc quod sit simul cum
corpore moto. Nulla etiam virtus in corpore movet,
nisi per accidens moveatur, quia motu corpore, mo-
vetur per accidens virtus corporis. Ergo primus motor
cæli non est corpus, neque virtus in corpore. Hoc
autem ad quod ultimo reducitur motus cæli sicut ad
primum movens immobile, est Deus. Deus igitur
non est corpus.

Adhuc.

8. Adhuc. Nulla potentia infinita est potentia in
magnitudine. Potentia primi motoris est potentia in-
finita. Ergo non est in aliqua magnitudine; & sic
Deus, qui est primus motor, neque est corpus, ne-
que est virtus in corpore. Prima sic probatur. Si po-
tentia alicujus magnitudinis est infinita; aut ergo
erit magnitudinis finitæ, aut infinitæ. Magnitudo
infinita nulla est, ut probatur in III. Physic. text.
xxxix. & seq. & in I. cæl. & mund. a text. comm.
xxxv. usque ad lxxv. magnitudinis autem finitæ non
est possibile esse potentiam infinitam; & sic in nulla
magnitudine potest esse potentia infinita. Quod au-
tem in magnitudine finita non possit esse potentia in-
finita, sic probatur. Æqualem effectum quem facit
potentia minor tempore majori, facit potentia
major tempore minori, qualiscumque sit ille effec-
tus, sive sit secundum alterationem, sive secun-
dum motum localem, sive secundum quemcum-
que alium motum. Sed potentia infinita est major
omni potentia finita. Ergo oportet quod in minori
tempore perficiat effectum velocius movendo quam
potentia quæcumque finita. Nec potest esse quod in
minori quodam sit tempore. Relinquitur ergo quod
hoc erit in indivisibili temporis & sic movere &
moveri, & motus erunt in instanti; cuius contra-
rium demonstratum est in VI. Physic. a text. comm.
xxix. usque ad xxxi. Quod autem non possit po-
tentia infinita magnitudinis finitæ movere in tem-
pore, sic probatur. Sit potentia infinita, quæ est A, ac-
cipiatur autem pars ejus, quæ est B. Pars igitur
ista movebit in tempore majori; oportet tamen esse
aliquam proportionem hujus temporis ad tempus in
quo movet tota potentia, cum utrumque tempus sit
finitum. Sint igitur hæc duo tempora in decupla pro-
portione se ad invicem habentia: non enim quantum
ad hanc rationem differt istam, vel aliam, proportio-
nem dicere. Si autem addatur ad potentiam finitam
prædictam, diminui oportebit de tempore, secun-
dum proportionem additionis ad potentiam finitam,
cum major potentia in minori tempore moveat. Si er-
go addatur decuplum, illa potentia movebit in tem-
pore quod erit decima pars temporis in quo movebat
prima pars accepta infinitæ potentie, scilicet A, B;
& tamen hæc potentia quæ est decuplum ejus, est
proportio finita, cum habeat proportionem determi-
natam ad potentiam finitam. Relinquitur igitur quod
in eodem tempore movet potentia finita, & infinita;
quod est impossibile. Non igitur potentia infinita
magnitudinis finitæ potest movere in tempore aliquo.

Quod autem potentia primi motoris sit infinita, sic
probatur. Nulla potentia finita potest movere tem-
pore infinito, quia motus primus est sempiternus.
Ergo potentia primi motoris est infinita. Prima sic
probatur. Si aliqua potentia finita alicujus corporis
moveret tempore infinito, pars illius corporis habens
partem potentie, movebit in tempore minori, quia
quanto aliquid est majoris potentie, tanto in majori
tempore motum continuare poterit, & sic pars præ-
dicta movebit tempore finito: major autem pars in
majori tempore moveat, & sic semper, se-
cundum quod addatur ad potentiam motoris, addet-
ur ad tempus, secundum eandem proportionem.
Sed additio aliquoties facta perveniet ad quantita-

tem totius, vel etiam excedet. Ergo & additio ex
parte temporis perveniet ad quantitatem temporis in
quo movet totum. Tempus autem in quo totum mo-
vebat, dicebatur esse infinitum. Ergo tempus finitum
metietur tempus infinitum, quod est impossibile. (1)

Sed contra hunc processum plures sunt objectio-
nes: quarum una est, quia potest poni, quod illud
corpus quod movet primum motum, non est divisi-
bile, sicut patet de corpore celesti. Prædicta autem
probatio procedit ex divisione ejus.

Sed ad hoc dicendum est, quod conditionalis po-
test esse vera, cuius antecedens est impossibile; &
si quid est quod destruat veritatem talis conditiona-
lis, est impossibile; sicut si aliquis destrueret verita-
tem hujus conditionalis. Si homo volat, habet alas,
esset impossibile. Et secundum hunc modum intel-
ligendus est processus probationis prædictæ: quia
hæc conditionalis est vera: Si corpus celeste dividi-
tur, pars ejus erit minoris potentie quam totum; hu-
jus autem conditionalis veritas tollitur, si ponatur
primum movens esse corpus, propter impossibilia
quæ sequuntur: unde patet hoc esse impossibile.

Et similiter potest responderi, si fiat objectio de
augmento potentiarum finitarum, quia non est acci-
pere in rerum natura potentias secundum omnem
proportionem quam habet tempus ad tempus quod-
cumque, est tamen conditionalis vera, quæ in præ-
dicta probatione indiget.

Secunda objectio est, quia, etsi corpus dividitur,
aliqua virtus potest esse alicujus corporis quæ non
dividitur diviso corpore, sicut anima rationalis non
dividitur diviso corpore.

Et ad hoc est dicendum, quod per processum præ-
dictum non probatur, quod non sit Deus conjunctus
corpori, sicut anima rationalis corpori humano; sed
quod non est virtus in corpore, sicut virtus materialis,
quæ dividitur ad divisionem corporis: unde etiam di-
citur de intellectu humano, quod non est corpus,
neque virtus in corpore. Quod autem Deus non sit
unus corpori, sicut anima, alterius rationis est.

Tertia objectio est, quod si cujuslibet corporis po-
tentia finita est, ut in prædicto processu ostendi-
tur; per potentiam autem finitam non potest ali-
quid durare tempore infinito; sequitur quod nullum
corpus possit durare tempore infinito, & sic corpus
cælesse de necessitate corrumpetur, non de necessitate.

Ad hoc autem a quibusdam responderetur, quod
corpus celeste secundum potentiam suam potest de-
ficere; sed perpetuitatem durationis acquirit ab alio,
quod est potentia infinita. Et huic solutioni videtur
attestari Plato (in Timæo) qui de corporibus cæles-
tibus Deum loquentem inducit in hunc modum:
*Natura vestra estis dissolubilia, voluntate autem mea
indissolubilia, quia voluntas mea major est nexu vestro.*
Hanc autem solutionem improbat Commentator in XII.
Metaph. comm. xli. & VIII. Phys. comm. lxxix.
Nam impossibile est, secundum eum, quod id quod est de se
possibile non esse, acquirat perpetuitatem essendi ab alio:
sequitur enim quod corruptibile mutaretur in incorruptibile;
quod est impossibile secundum ipsum. Et ideo ipse in hunc
modum respondet, quod in corpore celesti omnis
potentia quæ est, finita est; non tamen oportet quod
habeat omnem potentiam: est enim in corpore cæ-
lesti.

(1) In veteribus exemplaribus hic desinit cap. xx. & a sequentibus verbis: Sed contra hunc processum incipit
cap. xxi. cum hoc titulo: Objectiones contra hunc processum. In recentioribus vero unicuique caput omnia complec-
titur. Hæc adnotat Lucarius in animadversionibus in textum D. Thomæ.

lesti secundum Aristotelem in VIII. Metaph. text. comm. xii. potentia ad ubi, sed non ad esse; & sic non oportet quod insit ei potentia ad non esse. Sciendum tamen, quod hæc responsio Commentatoris non est sufficiens: quia si datur quod in corpore celesti non sit potentia quasi passiva ad esse, quæ est potentia materiæ, est tamen in eo potentia quasi activa, quæ est virtus essendi; cum expresse dicat Aristoteles in I. de celo & mundo, a text. xx. usque ad xxiii. quod cælum habet virtutem ut sit semper. Et ideo melius dicendum est, quod cum potentia dicatur ad actum, oportet iudicare de potentia secundum modum actus. Motus autem secundum sui rationem quantitatem habet, & extensionem: unde duratio ejus infinita requirit quod potentia movens sit infinita: esse autem non habet aliquam extensionem quantitatis, præcipue in re cuius esse est invariabile, sicut cælum: & ideo non oportet quod virtus essendi sit infinita in corpore finito, licet in infinitum duret: quia non differt quod per illam virtutem aliquid duret in uno instanti, vel tempore infinito, cum esse illud invariabile non attingatur a tempore nisi per accidens.

Quarta obiectio est de hoc quod non videtur esse necessarium quod illud quod movet tempore infinito, habeat potentiam infinitam in illis moventibus quæ movendo non alterantur: quia talis motus nihil consumit de potentia eorum, unde non minore tempore movere possunt, postquam aliquo tempore moverunt quam ante; sicut Solis virtus finita est; & quia in agendo ejus virtus activa non minuitur, infinito tempore potest agere in hæc inferiora secundum naturam, cap. xlii.

Et ad hoc dicimus, quod corpus non movet nisi motum, ut probatum est: & ideo si contingat corpus aliquod non moveri, sequitur ipsum non movere. In omni autem quod movetur, est potentia ad opposita, quia termini motus sunt oppositi: & ideo, quantum est de se, omne corpus quod movetur, possibile est non moveri, & quod possibile est non moveri, non habet de se ut perpetuo tempore moveatur, & sic nec quod in perpetuo tempore moveatur. Procedit ergo prædicta demonstratio de potentia finita corporis finiti, quæ non potest de se movere tempore infinito. Sed corpus quod de se possibile est moveri, & non moveri, movere, & non movere, acquirere potest perpetuitatem motus ab aliquo, quod oportet esse incorporeum: & ideo oportet primum movens esse incorporeum; & sic nihil prohibet secundum naturam corpus finitum quod acquirit ab alio perpetuitatem in moveri, habere etiam perpetuitatem in movere. Nam & ipsum primum corpus celeste secundum naturam potest perpetuo motu inferiora corpora cælestia revolvere, secundum quod sphaera movet sphaeram. Nec est inconveniens, secundum Comm. XII. Metaph. text. xli. quod illud quod de se est in potentia ad moveri, & non moveri, acquirat ab alio perpetuitatem motus, sicut ponebatur esse impossibile de perpetuitate essendi: nam motus est quidam defluxus a movente in mobile; & ideo potest aliquod mobile acquirere ab alio perpetuitatem motus, quam non habet de se: esse autem est aliquid fixum, & quietum in ente; & ideo quod de se est in potentia ad non esse, non potest, ut ipse dicit, secundum viam naturæ acquirere ab alio perpetuitatem essendi.

Quinta obiectio est; quod per prædictum processum non videtur major ratio quare non sit potentia

infinita in magnitudine, quam extra magnitudinem: nam utrobique sequitur quod moveat non in tempore.

Et ad hoc dicendum, quod finitum, & infinitum in magnitudine, & tempore, & motu inventiuntur secundum unam rationem, sicut probatur in III. & in V. Physic. & ideo infinitum in uno eorum autem proportionem finitum in aliis. In his autem quæ earent magnitudine, non est finitum, & infinitum nisi æquivoco: unde prædictus modus demonstrandi in talibus potentiis locum non habet. Aliter autem respondetur, & melius, quod cælum habet duos motores, unum proximum, qui est finitæ virtutis, & ab hoc habet quod motus ejus sit finitæ velocitatis, & alium remotum, qui est infinitæ virtutis, a quo habet quod motus ejus possit esse infinitæ durationis. Et sic patet quod potentia infinita, quæ non est in magnitudine, potest movere corpus non immediate in tempore, sed potentia quæ est in magnitudine, oportet quod moveat corpus immediate, quum nullum corpus moveat nisi motum: unde si moveret, sequeretur quod moveret non in tempore. Potest adhuc melius dici, quod potentia quæ non est in magnitudine, est intellectus, & movet per voluntatem: unde movet secundum exigentiam mobilis, & non secundum (1) proprietatem suæ virtutis. Potentia autem quæ est in magnitudine, non potest movere nisi per necessitatem naturæ, quia probatum est quod intellectus non est virtus in corpore; quia & sic movet de necessitate, secundum (2) proprietatem suæ quantitatis: unde sequitur, si movet, quod moveat in instanti. Secundum hoc ergo, remotis prædictis objectionibus, procedit demonstratio Aristotelis.

9. Amplius. Nullus motus qui est a movente corporeo, potest esse continuus, & regularis, eo quod movens corporeale in motu locali movet attrahendo, vel expellendo. Id autem quod attrahitur, vel expellitur, non in eadem dispositione se habet ad moventem a principio motus usque ad finem, cum quandoque sit propinquius, quandoque remotius; & sic nullum corpus potest movere motu continuo, & regulari; motus autem primus est continuus, & regularis, ut probatur in VIII. Physic. a text. comm. lxxvii. usque ad lxxviii. inclusive. Igitur movens primum motum non est corpus.

10. Item. Nullus motus qui est ad finem, qui exit de potentia ad actum, potest esse perpetuus: qui cum perventum fuerit ad actum, motus quiescit. Si ergo motus primus est perpetuus, oportet quod sit ad finem qui sit semper, & omnibus modis in actu. Tale autem non est aliquod corpus, neque aliqua virtus in corpore, cum omnia hujusmodi sint mobilia per se, vel per accidens. Igitur finis primi motus non est corpus, neque virtus in corpore. Finis autem primi motus est primum movens quod movet sicut consideratum. Hoc autem est Deus. Deus igitur neque est corpus, neque virtus in corpore. Quamvis autem falsum sit secundum fidem nostram quod motus cælestis sit perpetuus, ut infra. II. Lib. cap. xxxvi. & Lib. IV. cap. vii. patebit; tamen verum est quod motus ille non deficit neque propter impotentiam motoris, neque propter corruptionem substantiæ mobilis, cum non videatur motus cælestis per diuturnitatem temporis lentescere. Unde demonstrationes prædictæ suam efficaciam non perdunt.

Huic autem veritati demonstratæ concordat divina auctoritas. Dicitur autem Joan. iv. 24. Spiritus est Deus.

(1) Al. proportionem. (2) Al. proportionem.

Deus, & eos qui eum adorant in spiritu, & veritate adorare oportet. Dicitur etiam I. Tim. 1. 17. Regi scolorum immortalis, invisibilis, soli Deo: & Rom. 1. 20. Invisibilia Dei per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Quæ enim non visu, sed intellectu conspiciuntur, incorporea sunt.

Per hoc autem destruitur error primorum Philosophorum naturalium, qui non ponebant nisi causas materiales, ut ignem, vel aquam, vel aliquid hujusmodi; & sic prima rerum principia corpora dicebant, & eadem vocabant deos. Inter quos etiam quidam fuerunt ponentes causas moventes amicitiam, & litem, qui etiam propter prædictas rationes confutantur: nam cum his, & amicitia sint in corporibus, secundum eos, sequitur prima principia moventia esse virtutes in corpore. Ipsi etiam ponebant Deum esse compositum ex quatuor elementis, & amicitia; per quod datur intelligi, quod posuerunt Deum esse corpus cælestis. Inter antiquos autem solus Anaxagoras ad veritatem accessit, ponens intellectum moventem omnia separatim. Hac etiam veritate redarguuntur Gentiles ponentes ipsa elementa mundi, & virtutes in eis existentes deos esse, ut Solem, Lunam, terram, aquam, & hujusmodi, occasionem habentes ex prædictis Philosophorum erroribus. Prædictis etiam rationibus excluduntur deliramenta Judæorum simplicium, Tertulliani, Vadianorum, sive Antropomorphitarum hæreticorum, qui Deum corporalibus lineamentis figurabant; nec non & Manichæorum, qui quamdam infinitam lucis substantiam, per infinitum spatium distentam, Deum existimabant. Quorum omnium errorum fuit occasio quod de divinis cogitantes, ad imaginationem deducebantur, per quam non potest accipi nisi corporis similitudo: & ideo eam in incorporeis meditandis derelinquere oportet.

CAPUT XXI.

Quod Deus est sua essentia.

EX præmissis autem haberi potest, quod Deus est sua essentia, quidditas, seu natura.

1. In omni enim eo quod non est sua essentia, sive quidditas, oportet aliquam esse compositionem: cum enim in unoquoque sit sua essentia, si nihil in aliquo esset præter ejus essentiam, totum quod res est, esset ejus essentia; & sic ipsum esset sua essentia. Si igitur aliquid non esset sua essentia, oportet aliquid in eo esse præter ejus essentiam, & sic oportet in eo esse compositionem: unde etiam essentia in compositis significatur per modum partis, ut humanitas in homine. Ostensum est autem, in Deo nullam esse compositionem, Deus igitur est sua essentia.

2. Adhuc. Solum illud videtur esse præter essentiam, vel quidditatem rei quod non intrat diffinitionem ipsius: diffinitio enim significat quid est res. Sola autem accidentia rei sunt quæ in diffinitione non cadunt. Sola igitur accidentia sunt in re aliqua præter essentiam ejus. In Deo autem non sunt aliqua accidentia, ut ostenditur, cap. xliii. Nihil igitur est in eo præter essentiam ejus: est igitur ipse sua essentia.

3. Amplius. Formæ quæ de rebus subsistentibus non prædicantur, sive in universali, sive in singulari acceptis, sunt formæ quæ non per se singulariter subsistunt in se ipsis individuata: non enim dicitur, quod Sortes, aut homo, aut animal sit albedo, quia albedo non est per se singulariter subsistens, sed individuatur per subjectum subsistens. Similiter

etiam formæ naturales non subsistunt per se singulariter, sed individuantur in propriis materiis: unde non dicimus, quod hic vel ille ignis, aut ignis sit sua forma. Ipsæ etiam essentia, vel quidditates generum, vel specierum individuantur secundum materiam signatam hujus vel illius individui; licet etiam quidditas generis, vel speciei formam includat, & materiam in communi: unde non dicitur quod Sortes, vel homo sit humanitas. Sed divina essentia est per se singulariter existens, & in se ipsa individuata, ut ostenditur, cap. xlii. Divina igitur essentia prædicatur de Deo, ut dicitur: Deus est sua essentia.

4. Præterea. Essentia rei vel est res ipsa, vel se habet ad ipsam aliquo modo ut causa; cum res per suam essentiam speciem sortiatur. Sed nullo modo potest esse aliquid causa Dei, cum sit primum ens, ut ostensum est, cap. xlii. Deus igitur est sua essentia.

5. Item. Quod non est sua essentia, se habet secundum aliquid sui ad ipsam ut potentia ad actum: unde & per modum formæ significatur essentia, ut puta humanitas. Sed in Deo nulla est potentialitas, ut supra, cap. xvi. ostensum est. Oportet igitur quod ipse sit sua essentia.

CAPUT XXII.

Quod in Deo idem est esse, & essentia.

EX his autem quæ supra ostensa sunt, ulterius probari potest, quod in Deo non est aliud essentia, vel quidditas quam suum esse.

1. Ostensum est enim supra, aliquid esse quod per se necesse est esse, quod Deitas est. Hoc igitur esse quod necesse est, si est alicui quidditati conjunctum, quæ non est quod ipsum est, aut est dissonum illi quidditati, seu repugnans, sicut per se existere quidditati albedinis, aut ei consonum, sive affine, sicut albedini esse in alio. Si primo modo, illi quidditati non conveniet esse quod est per se necesse esse, sicut nec albedini per se existere. Si autem secundo modo, oportet quod vel esse hujusmodi dependeat ab essentia, vel utrumque ab alia causa, vel essentia ab esse. Prima duo sunt contra rationem ejus quod est per se necesse esse: quia si ab alio dependet, jam non est necesse esse. Ex tertio vero sequitur quod illa quidditas accidentaliter advenit ad rem quæ per se necesse est esse: quia omne quod sequitur ad esse rei, est ei accidentale; & sic non erit ejus quidditas. Deus igitur non habet essentiam quæ non sit suum esse.

Sed contra hoc potest dici, quod illud esse non absolute dependet ab essentia illa, ut omnino non sit, nisi illa esset; sed dependet quantum ad conjunctionem qua ei conjungitur; & sic illud esse per se necesse est; sed ipsum conjungi non per se necesse est. Hæc autem responsio, prædicta inconvenientia non evadit. Quia si illud esse potest intelligi sine illa essentia, sequitur quod illa essentia accidentaliter se habet ad illud esse; sed id quod est per se, necesse est illud esse. Ergo illa essentia se habet accidentaliter ad id quod est per se necesse esse: non ergo est quidditas ejus. Hoc autem quod est per se necesse esse, est Deus. Non igitur illa est essentia Dei, sed aliqua essentia Deo posterior. Si autem non potest intelligi illud esse sine illa essentia, tunc illud esse absolute dependet ab eo a quo dependet conjunctio sua ad essentiam illam; & sic redit idem quod prius ostenditur.

2. Item. Unumquodque est per suum esse. Quod